

Opzet vervolproces *Wind voor Buren*

Opstellers en initiatiefnemers:

Stichting Borne Energie, Annemarie en Bert Kristen, duurzaam energiebedrijf Raedthuys Pure Energie

April 2018

Inhoudsopgave

Missie <i>Wind voor Buren</i>	3
Aanleiding voor deze werkgroepen	4
Doelen van deze werkgroepen	5
Kaders voor deze werkgroepen	6
Inrichting van de werkgroepen	8
Werkwijze van de werkgroepen	10

CONCEPT

Missie *Wind voor Buren*

Als initiatiefnemers¹ trekken wij ons de woorden van voormalig president van de Verenigde Staten Barack Obama aan: ***We are the first generation to feel the impact of climate change and the last generation that can do something about it.***²

Wij willen de toekomst van de aarde en van onze kinderen niet op het spel zetten en actie ondernemen om iets aan klimaatverandering te doen. Wij willen zelf een bijdrage leveren aan de oplossing en het probleem niet bij toekomstige generaties of elders in de wereld neerleggen, aangezien we zelf de oplossing voor het grijpen hebben.

Met *Wind voor Buren* willen de initiatiefnemers bijdragen aan een samenleving waarin het verbranden van fossiele brandstoffen niet meer nodig is. Zo worden negatieve effecten als zeespiegelstijging en klimaatverandering, maar ook de gevolgen van gaswinning in Groningen voorkomen. De twee beoogde windmolens leveren een duurzaam streekproduct (groene stroom) dat beschikbaar komt voor duizenden huishoudens. Een aanzienlijk aantal huishoudens in de gemeenten Borne en Hof van Twente kan worden voorzien van groene energie afkomstig van de molens. Wanneer dit idee tot uitvoering kan worden gebracht, wordt in de ogen van de initiatiefnemers een betekenisvolle stap richting een energieneutrale gemeente gezet.

Een ander belangrijk uitgangspunt van ons idee is dat het van belang is om de opbrengsten van lokale energieproductie ook lokaal houden. Door samen de oplossing voor de energievoorziening te realiseren, kunnen we het geld dat wordt verdiend met de verkoop van stroom ook bij lokale partijen terecht laten komen.

Meer over het ontstaan van *Wind voor Buren* staat op de website: www.windvoorburen.nl

¹ Bert en Annemarie Kristen, stichting Borne Energie en duurzaam energiebedrijf Raedthuys Pure Energie

² Vertaling: Wij zijn de eerste generatie die de effecten van klimaatverandering voelt en de laatste generatie die er iets aan kan doen.

Aanleiding voor deze werkgroepen

Bert en Annemarie Kristen hebben hun idee voor twee windmolens (*Wind voor Buren*) kenbaar gemaakt aan zoveel mogelijk omwonenden en andere stakeholders. Dat is gegaan via persoonlijke gesprekken, brieven huis aan huis, een website, krantenartikelen, een inloopbijeenkomst en een stakeholdersbijeenkomst. Dat was een eerste kennismaking om te zorgen dat zoveel mogelijk mensen en organisaties weten dat dit idee bestaat. Dat heeft veel vervolgesprekken opgeleverd. Ook zijn inmiddels bij dertig omwonenden visualisaties rondom de woning gemaakt die een getrouw beeld geven van de situatie als er windmolens staan. In maart 2018 is een excursie naar windmolens georganiseerd.

Het idee verkeert nog steeds in een pril stadium. Het is nu belangrijk om uit te zoeken of het idee daadwerkelijk haalbaar is. Een eerste vraag die moet worden beantwoord is of het mag het op deze plek. Het gaat dan om voldoen aan wettelijke vereisten voor zaken als geluidsbelasting, veiligheid en milieu. Op deze eerste vraag is een objectief antwoord te geven middels het laten uitvoeren van technische onderzoeken door een onafhankelijk onderzoeksbureau.

Een voor de omgeving en de initiatiefnemers minstens net zo belangrijke vraag is in hoeverre de gevolgen van het plaatsen van windmolens acceptabel zijn. In de nabijheid van de beoogde windmolens leven veel vragen over wat er straks is te merken van de windmolens en of het woongenot wordt aangetast. Omdat het gaat om de beleving van mensen, is op deze vraag geen objectief antwoord te geven. Het gevoel dat iemand heeft als er windmolens in de buurt komen, is subjectief.

De vraag of de windmolens mogen op de beoogde locaties wordt in de aanloop naar het aanvragen van een vergunning beantwoord. Hiervoor worden de voorgeschreven vergunningprocedures doorlopen.

De vraag in hoeverre de effecten op de omgeving acceptabel zijn, willen de initiatiefnemers zo goed mogelijk beantwoorden. Door in te gaan op zorgen of bezwaren, door uit te leggen wat de te verwachten gevolgen zijn en door aan te geven waarom de initiatiefnemers vinden dat het noodzakelijk is dat er meer windmolens komen en daarom deze locatie willen benutten. En ook door een antwoord te geven op de vraag hoe de omgeving kan meeprofiteren van het initiatief.

Als middel om mogelijkheden en bezwaren te bespreken en om vragen op te halen en te beantwoorden, willen we een drietal werkgroepen vormen die een goede afspiegeling van de omgeving zijn. In samenspraak met de werkgroepen willen we het idee verder ontwikkelen. Waar mogelijk nemen we bezwaren weg of we komen er zo veel mogelijk aan tegemoet. De samenspraak met de werkgroepen vindt plaats door de stichting Borne Energie.

De volgende werkgroepen worden gevormd:

- 1) Werkgroep omwonenden (individuen)
- 2) Werkgroep stakeholders (organisaties)
- 3) Werkgroep participanten.

Elders in dit stuk wordt nader ingegaan op de aard en samenstelling van de werkgroepen.

Doelen van de werkgroepen

Na het breed kenbaar maken van het idee en het ophalen van reacties van de omgeving is de tijd rijp voor de volgende processtap: onderzoek naar de haalbaarheid van het idee. Ook deze stap willen de initiatiefnemers (*Wind voor Buren*) zorgvuldig doorlopen, waarbij de omgeving nauw betrokken wordt. Doel van deze stap is om - met input uit de omgeving - te bepalen of twee windmolens bij knooppunt Buren mogelijk zijn. *Wind voor Buren* wil goed en compleet in beeld te brengen hoe belanghebbende partijen (stakeholders) denken over de plannen en hoe deze stakeholders kunnen participeren en profiteren indien het idee tot uitvoering komt.

De initiatiefnemers beseffen dat twee windmolens op de beoogde locaties een grote verandering zijn en dat mensen in de omgeving daar kritisch naar kijken. Het is belangrijk dat meningen worden gevormd op basis van feitelijke informatie en dat wordt gekeken naar de specifieke omstandigheden ter plekke. Dat is een belangrijke reden om het vervolgproces op deze manier in te steken. Met het samen zetten van de stappen in het proces hopen zij het inzicht, begrip en de acceptatie te vergroten. Zodat indien de windmolens - passend binnen wet- en regelgeving - worden geplaatst, mensen weten waar ze aan toe zijn en begrijpen waarom de molens geplaatst worden.

Als gedurende het proces blijkt dat er in de ogen van de initiatiefnemers geen onoverkomelijke bezwaren zijn, dan wordt een concreet plan gemaakt en een aanvraag voor een omgevingsvergunning ingediend voor de windmolens. In de aanvraag is er ook aandacht voor de opbrengst van het proces met de werkgroepen. Verslagen van werkgroep bijeenkomsten worden gedeeld en er wordt een samenvattend verslag gemaakt waarin onder meer is aangegeven welke vragen zijn gesteld en beantwoord en wat standpunten en overwegingen zijn van betrokkenen.

Kaders voor deze werkgroepen

Met de werkgroepen betrekken we relevante partijen bij het proces. Doel is om de input van de omgeving mee te wegen bij het vormgeven van de ideeën en bezwaren in een vroeg stadium te horen en daar indien mogelijk aan tegemoet te komen. Het is volgens de initiatiefnemers goed om op voorhand duidelijk te maken dat meepraten niet automatisch betekent dat aan alle ingebrachte ideeën en bezwaren tegemoet wordt gekomen. Input wordt serieus genomen en meegewogen in het proces. Maar de afweging en keuze of en hoe het project wordt vervolgd, wordt gemaakt door de initiatiefnemers van *Wind voor Buren*. Bij een initiatief voor windmolens, maar ook andere ruimtelijke ontwikkelingen, zijn er namelijk veel aspecten die meewegen in de keuzes die uiteindelijk worden gemaakt. De (directe) omgeving is een belangrijk aspect en krijgt via deze werkgroepen een stevige positie. Daar staat bijvoorbeeld tegenover dat er vanwege de gevolgen van klimaatverandering ook doelstellingen voor duurzame energie zijn – tevens in het belang van diezelfde (directe) omgeving - en dat er vrijheid van ondernemerschap is.

De volgende kaders gelden voor het proces:

- **Juridische randvoorwaarden.** Er gelden regels en normen waaraan bij het plaatsen van windmolens moet worden voldaan. Er zijn onder andere normen en regels voor geluid, slagschaduw, veiligheid en ecologie. Indien niet aan deze regels en normen wordt voldaan, is het project onhaalbaar.
- **Financiële randvoorwaarden** De financiële haalbaarheid van het project wordt beoordeeld door Raedthuys Pure Energie en Borne Energie als investeerders in en exploitanten van de beoogde windmolens.
- **Maatschappelijke kaders** De initiatiefnemers willen in gesprek met de omgeving over de betekenis van windmolens op deze locatie. Belangrijk voor een goed gesprek is de context. Een gesprek over nut en noodzaak in relatie tot de Europese, landelijke, provinciale, regionale en lokale klimaatdoelstellingen. Wat draagt dit idee bij aan deze doelstellingen en welke impact heeft dit op de omgeving?. Daarnaast willen de initiatiefnemers dat de omgeving ook profijt heeft van de windmolens. Daarom vinden zij participatie (zowel proces als financieel) van de omgeving belangrijk.

Het is belangrijk om transparant en duidelijk te zijn over de rol en invloed van (de deelnemers in) de werkgroepen. De werkgroepen hebben geen juridische status. In de wet- en regelgeving is hierover niets opgenomen. Er is geen democratische legitimatie, aangezien deelnemers niet worden verkozen en daarom geen representatieve vertegenwoordiging van de omgeving zijn in juridische zin.

Besluiten over de ruimtelijke ordening waar het plaatsen van windmolens onder valt, worden genomen door het bevoegd gezag (in dit geval primair de gemeente Hof van Twente en voor specifieke deelbesluiten de overheid die daarvoor het bevoegd gezag is). Het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad besluiten als democratisch gekozen volksvertegenwoordigers over het doorgaan van de plannen.

Daardoor is een mogelijk scenario dat:

- 1) het plan voor de windmolens voldoet aan de normen en regels,
- 2) het proces met de omgeving in de werkgroepen goed is verlopen,
- 3) leden van de werkgroepen desondanks tegen windmolens op deze plekken zijn,
- 4) de initiatiefnemers toch besluiten het plan voor te leggen aan het bevoegd gezag,
- 5) het bevoegd gezag alsnog besluit in te stemmen met het plan.

De initiatiefnemers vinden het uit oogpunt van transparantie en het scheppen van eerlijke mogelijke scenario's en verwachtingen belangrijk om dit te melden. Wat de uiteindelijke uitkomsten en beslissingen zijn, ligt uiteraard nu, voorafgaand aan het proces, nog open.

Volgens de initiatiefnemers van *Wind voor Buren* is het belangrijk dat ook de gemeente Borne hierbij goed wordt betrokken. De windmolens zijn immers beoogd op grondgebied van de gemeente Hof van Twente, maar veel omwonenden wonen in (de gemeente) Borne. De initiatiefnemers roepen de gemeenten Hof van Twente en Borne op dit als buurgemeenten goed met elkaar te coördineren. *Wind voor Buren* informeert het formele bevoegd gezag en ook bijvoorbeeld de gemeente Borne over de uitkomsten van het proces met de werkgroepen.

De initiatiefnemers willen de omgeving uitdrukkelijk uitnodigen mee te denken. Door het bieden van informatie kunnen betrokkenen zich verdiepen in windmolens op deze locatie. De initiatiefnemers willen door open en transparant te zijn omwonenden helder en duidelijk informeren over de effecten van en nut en noodzaak van windmolens zodat zij op grond van volledige en juiste informatie hun mening kunnen vormen.

Er wordt een einddatum of – periode genoemd voor dit proces. Er moet ruim de tijd voor worden genomen, maar tegelijkertijd is het ook niet wenselijk om een proces zonder einde te hebben. Dat levert immers onzekerheid op, ook voor de omgeving.

De gesprekken worden begeleid door een neutrale gespreksleider. Ook is er een persoon die de secretariële werkzaamheden voor de groepen uitvoert. Dit zorgt ervoor dat de deelnemers aan de gesprekken zich op de inhoud kunnen concentreren.

Inrichting van deze werkgroepen

Er zijn drie werkgroepen:

1. Omwonenden;
2. Stakeholders (organisaties zoals bijvoorbeeld gemeenten en natuur- en milieuvereniging, landgoed Twickel, Vereniging Vrienden van Twickel, wijk- en buurtschapsverenigingen, woningcorporatie, scouting Twickel, hondensportverenigingen, LTO en stichting Borne Duurzaam);
3. Financiële participatie.

Om efficiënt en effectief te werken wordt in eerste instantie gedacht aan tien tot vijftien deelnemers per werkgroep.

Werkgroep 1: Omwonenden

Omwonenden vormen de voornaamste groep. De windmolens zijn gepland in hun leefomgeving. Daarom is goed contact met hen belangrijk om de vragen van deze groep te inventariseren en te beantwoorden en hun mening te horen. Een goede vertegenwoordiging betekent geografisch goed verspreid, binnen de cirkels van anderhalve kilometer rondom de windmolens. Het is goed denkbaar dat in deze groep vertegenwoordigers van wijk- en buurtschapsverenigingen zitten. Zij doen dit voornamelijk als buurtbewoner die goed weet wat er speelt in de omgeving. In de werkgroep Stakeholders zitten ook vertegenwoordigers van deze verenigingen. Hier hebben ze een andere rol, namelijk die van belangenvertegenwoordiger van alle bewoners.

Een goede vertegenwoordiging betekent ook dat er mensen met verschillende standpunten en visies aan tafel zitten. Van mensen die kritisch staan tegenover dit idee en/of windmolens op land in het algemeen tot mensen die enthousiast zijn over het idee zijn en alles wat daar tussen zit.

Werkgroep 2: Stakeholders

Een groep bestaande uit de vele stakeholders die er zijn, veelal de organisaties die ook op 15 november 2017 bij de eerste stakeholdersbijeenkomst waren. Wijk- en buurtverenigingen worden gevraagd voor deze werkgroep. Hierdoor zijn de omwonenden in twee groepen vertegenwoordigd en is er een wisselwerking tussen werkgroep 1 en 2.

Enkele stakeholders (organisaties) zullen mogelijk geïnteresseerd zijn in financiële participatie of financieringsconstructies. Bijvoorbeeld vanwege hun maatschappelijke verantwoordelijkheid of omdat zij willen investeren in duurzame energie. Deze stakeholders kunnen ook in werkgroep 3 plaatsnemen.

Werkgroep 3: Financiële participatie

Er zijn mensen uit de omgeving en organisaties zoals woningcorporatie Welbions die interesse hebben getoond in financiële participatie in de windmolens. Borne Energie ontwikkelt een passend participatiemodel voor inwoners van de gemeente Borne – en mogelijk Hof van Twente of Hengelo. Mensen die serieuze interesse hebben in financiële participatie kunnen meedenken in werkgroep 3. Zo wordt de financiële participatie met de omgeving concreet gemaakt en afgestemd op de wensen van de toekomstige investeerders.

Bijkomend voordeel is dat er organisatiekracht ontstaat, aangezien particulieren en instanties die willen deelnemen, bereid zullen zijn om te helpen participatiemodellen te ontwikkelen.

Deze werkgroep staat enigszins los van de andere twee die vooral op maatschappelijke haalbaarheid (acceptatie) zijn gericht. De mensen in groep 3 hebben waarschijnlijk al geaccepteerd dat de molens komen en houden zich bezig met een goede manier om als omgeving ook de lusten te krijgen.

Voorkomen moet worden dat het instellen van deze werkgroep het idee oproept dat de

besluitvorming al is geweest. Motto van deze groep is: 'als de molens er komen, willen wij klaar zijn om als omgeving deze mede te exploiteren'.

CONCEPT

Werkwijze van deze werkgroepen

Startbijeenkomst

Als de werkgroepen zijn samengesteld, wordt gestart met een gezamenlijke startbijeenkomst van de drie werkgroepen. Dit is een informele bijeenkomst: een hapje en een drankje voor nadere kennismaking. Zo kunnen de leden van de werkgroepen te weten komen wie er in de andere werkgroepen zitten.

Een presentatie van een deskundige op het gebied van klimaatverandering en de impact daarvan past daar in de ogen van de initiatiefnemers goed bij. Suggesties van de deelnemers aan de werkgroepen hiervoor zijn zeker welkom.

De gespreksbegeleider en secretariael ondersteuner kunnen zich hier kort presenteren aan de leden van de werkgroepen, evenals de experts die de onderzoeken gaan doen (voor zover al bekend).

Werkgroep 1 is het beginpunt van het proces. In een eerste bijeenkomst wordt kennisgemaakt, worden standpunten uitgewisseld, vragen gesteld en opmerkingen gemaakt. Daaruit ontstaan – eventueel gestuurd door de gespreksbegeleider – thema's die moeten worden onderzocht. Tijdens deze bijeenkomst wordt door een deskundige uitgelegd welke onderzoeken in ieder geval worden uitgevoerd, omdat deze wettelijk verplicht zijn. Als er daarnaast nog vragen en thema's zijn waar de omgeving meer over wil weten, wordt in een volgende bijeenkomst een voorstel gedaan over de wijze waarop deze vragen worden beantwoord en welke onderzoeken nodig zijn. Dit voorstel wordt besproken in de werkgroep.

Tijdens de bijeenkomsten kunnen zowel de werkgroepleden als de initiatiefnemers de betrokken (onafhankelijke) experts uitnodigen om toelichting te geven. Deze experts kunnen de onderzoeken en uitkomsten toelichten en vragen beantwoorden. Een expert kan tevens aangeven of eventuele aanvullende vragen vanuit de werkgroepen goed te onderzoeken zijn en kan duidelijk maken wat het voor omwonenden betekent als bijvoorbeeld het geluidsniveau binnen de normen blijft.

Onderzoeken

De onderzoeken worden uitgevoerd in opdracht van de investeerders: Raedthuys Pure Energie en Borne Energie. Zij dragen de kosten. Mogelijk komen er vanuit de werkgroepen vragen waar aanvullend, diepgaand onderzoek voor nodig is om een antwoord op te kunnen geven. Daardoor kunnen de onderzoekskosten (fors) oplopen. Het is uiteindelijk aan Raedthuys Pure Energie en Borne Energie om te besluiten of zij deze extra kosten kunnen dragen en of zij het belang van deze extra onderzoeken vinden opwegen tegen de kosten.

Indien een situatie ontstaat dat extra onderzoeken wat Raedthuys Pure Energie en Borne Energie betreft een stap te ver zijn, dan moeten zij dat goed motiveren bij de werkgroepen. Mochten partijen zelf – en op eigen kosten – onderzoek willen laten verrichten, dan werken Raedthuys Pure Energie en Borne Energie hieraan mee door het leveren van informatie, zolang verzoeken redelijk zijn.

Vertrouwelijke informatie kan uiteraard niet worden verstrekt in een dergelijke situatie.

Werkgroep 2 bepaalt in de eerste bijeenkomst haar agenda. Er wordt een terugkoppeling gegeven van de opbrengsten uit werkgroep 1 en ingegaan op de uit te voeren onderzoeken. Daarnaast kan de groep zelf punten toevoegen die moeten worden onderzocht of uitgewerkt. In deze werkgroep wordt ook gekeken naar de rol van de verschillende stakeholders en de inbreng, bijvoorbeeld door inzet van binnen de organisaties aanwezige expertise. Belangrijk onderwerp in deze werkgroep is: hoe gaan we als organisaties om met de veranderingen die mogelijk op ons afkomen en hoe kunnen we zorgen

dat het besluit zorgvuldig wordt genomen op een manier dat de belangen van de groepen die worden vertegenwoordigd door de stakeholders goed worden afgewogen?

Om te zorgen voor een goede binding tussen werkgroep 1 en 2 is het idee om deze twee groepen ook enkele keren gezamenlijk te laten vergaderen. Zo hebben de leden hiervan ook rechtstreeks contact en niet alleen via verslagen van elkaars vergaderingen. Dit kan bijvoorbeeld in een vergaderschema worden opgenomen.

Van alle bijeenkomsten en bevindingen worden verslagen gemaakt, zodat iedereen dit kan terugvinden en -lezen. Onderzoeksrapporten zijn in beginsel openbaar, tenzij het gaat om persoonlijke of bedrijfsvertrouwelijke informatie.

Werkgroep 3 zoekt uit welke vorm van financiële participatie gewenst is. Dit gebeurt in samenspraak met mensen die hierin interesse hebben. Zij kunnen een klankbord zijn om te bepalen waar behoefte aan is. Borne Energie en Raedthuys Pure Energie werken modellen uit, die aansluiten bij de ingebrachte behoeften en passen binnen de wensen en belangen van Borne Energie en Raedthuys Pure Energie.

Duur van dit proces

Er is een jaar de tijd om thema's te bespreken, te (laten) onderzoeken en uitkomsten te bespreken.

Openbaarheid en contact

De bijeenkomsten van de werkgroepen zijn in openbaar en voor iedereen te bezoeken. Via nieuwsbrieven en berichten op de website www.windvoorburen.nl worden datum, tijd, locatie en agenda aangekondigd. Verslagen worden op de website geplaatst en per nieuwsbrief verspreid. Deze nieuwsbrieven worden verspreid naar iedereen die zich er voor aanmeldt. Inmiddels (april 2018) ontvangen enkele honderden mensen (van omwonenden tot organisaties) de nieuwsbrief. Zij worden zo actief op de hoogte gehouden van de voortgang in de werkgroepen en kunnen deze werkgroepen ook altijd bereiken via het e-mailadres info@windvoorburen.nl

Het is de bedoeling om aan het eind van het proces met de werkgroepen een inloopbijeenkomst te organiseren voor de wijde omgeving. Daar worden dan resultaten uit de onderzoeken getoond, toegelicht en vragen van mensen en organisaties uit de omgeving beantwoord. Zo krijgen ook mensen en organisaties die geen lid zijn van de werkgroepen de mogelijkheid de informatie goed tot zich te nemen. Deze bijeenkomst kan vergelijkbaar zijn met de inloopbijeenkomst zoals die op 21 november 2017 is gehouden.

Ook de pers kan zich aanmelden voor de nieuwsbrieven en de informatie lezen op de website. Het is daarom mogelijk dat er media-aandacht komt voor het proces, zowel aan het begin, tijdens het proces als aan het eind. Daar wordt in principe aan meegewerkt. Wel wordt ervoor gewaakt dat eventuele pers-aandacht het proces niet verstoort.

Vergaderfrequentie van werkgroepen

Dit wordt mede in samenspraak met de werkgroepen bepaald. Maar een voorzet kan zijn: eens in de zes weken een bijeenkomst.

Werving van leden van werkgroepen

De uitnodiging voor deelname aan de werkgroepen wordt breed verspreid, onder andere via de nieuwsbrief van *Wind voor Buren*. Wellicht is het goed om voor de werving van leden een speciale informatiebijeenkomst te beleggen. Geïnteresseerden kunnen hier vragen stellen over de aanpak en zich eventueel aanmelden als lid. Dan gebeurt dat op transparante wijze.

Omgang met elkaar in de werkgroepen

Het lijkt de initiatiefnemers van *Wind voor Buren* goed om als deelnemers aan de werkgroepen ook bij het begin enkele vuistregels af te spreken als het gaat over de omgang met elkaar. Er kunnen namelijk grote meningsverschillen ontstaan. Daar is wat de initiatiefnemers betreft zeker de ruimte voor. Deze met elkaar delen is juist onderdeel van het proces. Maar wat de initiatiefnemers betreft is er een vuistregel voor de omgang met elkaar: hard op de inhoud, maar zacht op de relatie.

Dat betekent dat inhoudelijke discussies scherp kunnen en mogen zijn, maar dat dit niet resulteert in persoonlijke aanvallen. We willen wel graag burens van elkaar blijven die contact blijven houden. Het is in de ogen van de initiatiefnemers goed als met name de onafhankelijk gespreksbegeleider over dit aspect de regie voert en hier aandacht voor heeft.

CONCEPT